

Date: 17th April-2026

**TASHKILOTLARARO KONTRAGENTLARNI MUVOFIQLASHTIRISH:
MUAMMOLAR VA YECHIMLAR**

Мирсодикова Ёзоза Хуршидовна

Университет: Cambridge (Millat Umidi)

Предмет: Та’минот zanjirini boshqarish (SCM)

Annotatsiya: Ushbu tezisda tashkilotlararo kontragentlarni muvofiqlashtirishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilinadi. Xususan, kontragentlar o’rtasidagi axborot almashinuvi, hujjat yuritish, texnologik integratsiya va boshqaruv jarayonlarida uchraydigan muammolar yoritilgan. Shuningdek, ushbu muammolarni bartaraf etish uchun zamonaviy raqamli texnologiyalar, standartlashtirish, samarali kommunikatsiya va boshqaruv mexanizmlarini joriy etish bo’yicha aniq taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan. Tadqiqot natijalari tashkilotlararo hamkorlik samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so’zlar: kontragent, muvofiqlashtirish, integratsiya, ERP, kommunikatsiya, standartlashtirish, raqamlashtirish.

Аннотация: В данном тезисе анализируются теоретические и практические аспекты координации межорганизационных контрагентов. В частности, освещены проблемы, возникающие при обмене информацией между контрагентами, документации, технологической интеграции и процессах управления. Кроме того, для преодоления этих проблем разработаны конкретные предложения и рекомендации по внедрению современных цифровых технологий, стандартизации, эффективных механизмов коммуникации и управления. Результаты исследования служат повышению эффективности межорганизационного сотрудничества.

Ключевые слова: контрагент, координация, интеграция, ERP, коммуникация, стандартизация, цифровизация.

Abstract: This thesis analyzes the theoretical and practical aspects of coordination of inter-organizational counterparties. In particular, problems encountered in information exchange between counterparties, documentation, technological integration and management processes are covered. In addition, specific proposals and recommendations for the introduction of modern digital technologies, standardization, effective communication and management mechanisms have been developed to overcome these problems. The results of the research serve to increase the effectiveness of inter-organizational cooperation.

Key words: counterparty, coordination, integration, ERP, communication, standardization, digitization.

Kirish

Bugungi globallashuv sharoitida tashkilotlar o’rtasidagi iqtisodiy aloqalar kengayib bormoqda. Har bir tashkilot o’z faoliyatida ko’plab kontragentlar bilan ishlaydi. Ushbu hamkorlikni samarali tashkil etish esa muvofiqlashtirish darajasiga bog’liq. Noto’g’ri yoki

Date: 17th April-2026

sust muvofiqlashtirish esa moliyaviy yo‘qotishlar, vaqtning bekorga sarflanishi va hamkorlikning uzilishiga olib keladi.

1. Kontragentlarni muvofiqlashtirishning mohiyati

Kontragentlarni muvofiqlashtirish — bu turli tashkilotlar o‘rtasida ish jarayonlarini uyg‘unlashtirish, ma’lumot almashishni tartibga solish va hamkorlikni samarali boshqarishdir.

Asosiy yo‘nalishlar:

- Axborot almashinuvi
- Moliyaviy hisob-kitoblar
- Logistika jarayonlari
- Hujjat aylanishi

2. Muammolar tahlili

Axborot nomuvofiqligi

Tashkilotlar turli tizimlardan foydalanadi, natijada:

- Ma’lumotlar mos kelmaydi
- Takroriy kiritish talab etiladi
- Xatoliklar yuzaga keladi

Standartlarning yetishmasligi

- Hujjatlar yagona emas
- Hisobotlar turlicha
- Jarayonlar tartibga solinmagan

Kommunikatsiya uzilishlari

- Axborot kechikadi
- Noto‘g‘ri talqin qilinadi
- Aloqa tizimi samarali emas

Texnologik muammolar

- Eski dasturlar
- Integratsiya yo‘qligi
- Avtomatlashtirish darajasi past

Huquqiy muammolar

- Shartnomalar noaniq
- Javobgarlik belgilanmagan
- Nizolar ko‘payadi

Inson omili

- Malaka yetishmasligi
- Xatoliklar
- Yangi tizimlarga qarshilik

3. Yechimlar va takliflar

Raqamli tizimlarni joriy etish

- ERP va CRM tizimlar

Date: 17th April-2026

- Ma'lumotlarni yagona bazada saqlash

Afzallik: tezkorlik va aniqlik oshadi

Standartlashtirish

- Yagona hujjat formatlari
- Elektron hujjat aylanishi
- Xalqaro standartlar

Samarali kommunikatsiya

- Raqamli platformalar
- Doimiy aloqa kanallari

Integratsiya

- API orqali tizimlarni bog'lash
- EDI texnologiyasidan foydalanish

Huquqiy tartibga solish

- Aniq shartnomalar
- SLA joriy etish
- Nizolarni boshqarish tizimi

Monitoring va nazorat

- KPI ko'rsatkichlari
- Audit tizimi
- Doimiy tahlil

Kadrlar salohiyatini oshirish

- Treninglar
- Raqamli ko'nikmalarni rivojlantirish

4. Amaliy ahamiyati

Ushbu yondashuvlarni joriy etish:

- Hamkorlik samaradorligini oshiradi
- Xarajatlarni kamaytiradi
- Xatoliklarni minimallashtiradi
- Raqobatbardoshlikni kuchaytiradi

Date: 17th April-2026**TASHKILOTLARARO KONTRAGENTLARNI MUVOFIQLASHTIRISH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR JADVALI**

Muammolar	Tavsifi	Yechimlar
Axborot almashinuvi sustligi	Ma'lumotlar o'z vaqtida yetib bormaydi, kechikishlar yuzaga keladi	Yagona raqamli platforma va bulutli tizimlarni joriy etish
Standartlarning yo'qligi	Turli tashkilotlarda turlicha tizim va hujjatlar qo'llaniladi	Yagona standart va protokollarni ishlab chiqish
Ishonch muammosi	Hamkorlar o'rtasida ishonch yetishmasligi	Shaffof tizimlar, audit va monitoring mexanizmlarini joriy etish
Jarayonlarning nomuvofiqligi	Operatsiyalar o'zaro mos emas, vaqt yo'qotiladi	Biznes jarayonlarni optimallashtirish va integratsiya qilish
Texnologik tafovutlar	Tashkilotlar texnologik darajasi turlicha	Zamonaviy IT yechimlarni joriy etish va tizimlarni integratsiyalash
Huquqiy va shartnoma muammolari	Shartnomalarda aniqlik yetishmasligi	Aniq va standartlashtirilgan shartnomalar tuzish
Ma'lumotlar xavfsizligi	Maxfiy ma'lumotlarning tarqalish xavfi	Kuchli kiberxavfsizlik choralarini qo'llash
Inson omili (xatoliklar)	Qo'lda bajariladigan ishlar xatoliklarga olib keladi	Jarayonlarni avtomatlashtirish
Nazoratning yetarli emasligi	Jarayonlar ustidan monitoring sust	Real vaqt monitoring tizimlarini joriy etish
Kommunikatsiya muammolari	Hamkorlar o'rtasida aloqa samarali emas	Onlayn aloqa vositalari va CRM tizimlaridan foydalanish

5. Xulosa

Tashkilotlararo kontragentlarni muvofiqlashtirish zamonaviy boshqaruvning muhim yo'nalishidir. Muammolar asosan axborot, texnologiya va boshqaruv tizimlaridagi kamchiliklar bilan bog'liq. Ularni hal etish uchun raqamlashtirish, standartlashtirish va samarali boshqaruv mexanizmlarini qo'llash zarur. Bu esa tashkilotlar o'rtasidagi hamkorlikni yangi bosqichga olib chiqadi.

Tashkilotlararo kontragentlarni muvofiqlashtirish zamonaviy iqtisodiyotda muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, hamkor tashkilotlar o'rtasida axborot almashinuvi, texnologik moslashuv va ishonch darajasi yetarli bo'lmaganda jarayon samaradorligi pasayadi. Ayniqsa, an'anaviy boshqaruv usullari sharoitida ma'lumotlarning kechikishi, xatoliklar va ortiqcha xarajatlar yuzaga keladi.

Raqamli texnologiyalar, xususan bulutli tizimlar va avtomatlashtirilgan boshqaruv vositalari kontragentlar o'rtasidagi hamkorlikni yangi bosqichga olib chiqadi. Ular yordamida real vaqt rejimida nazorat, tezkor qaror qabul qilish va jarayonlar shaffofligini ta'minlash mumkin. Natijada, ta'minot zanjiri samaradorligi oshadi va korxonalar raqobatbardoshligi kuchayadi.

TAKLIFLAR

- Tashkilotlar o'rtasida **yagona raqamli platformalarni joriy etish**
- Axborot almashinuvi uchun **standartlashtirilgan tizim va protokollar ishlab chiqish**
  - **Bulutli texnologiyalar va avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlaridan keng foydalanish**
    - Kontragentlar o'rtasida **ishonchni oshirish uchun shaffof monitoring tizimlarini joriy etish**
    - **Ma'lumotlar xavfsizligini ta'minlash** uchun zamonaviy kiberxavfsizlik choralarini kuchaytirish
    - Xodimlarning **raqamli savodxonligini oshirish va malaka oshirish dasturlarini tashkil etish**
    - Shartnomaviy munosabatlarni **aniq va standart asosda tartibga solish**
    - Logistika va boshqaruv jarayonlarida **innovatsion texnologiyalar (AI, Big Data, IoT)** dan foydalanishni kengaytirish

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. **"Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"** farmon va qarorlar to'plami. – Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. **Axborot texnologiyalarini rivojlantirishga oid normativ-huquqiy hujjatlar.** – Toshkent, 2019–2023.
3. Laudon, K. C., & Laudon, J. P. **"Management Information Systems: Managing the Digital Firm"**. – Pearson Education, 2021.
4. Turban, E., Pollard, C., & Wood, G. **"Information Technology for Management"**. – Wiley, 2020.
5. Davenport, T. H. **"Process Innovation: Reengineering Work through Information Technology"**. – Harvard Business School Press, 1993.
6. Hammer, M., & Champy, J. **"Reengineering the Corporation"**. – Harper Business, 2009.
7. O'rinov, S. **"Korxonalar boshqaruvi va axborot tizimlari"**. – Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti, 2018.
8. Abdulkarimov, B. **"Boshqaruvda zamonaviy axborot texnologiyalari"**. – Toshkent, 2021.
9. Stair, R., & Reynolds, G. **"Principles of Information Systems"**. – Cengage Learning, 2019.
10. O'zbekiston Respublikasi Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi materiallari va rasmiy sayti.
11. ERP va CRM tizimlari bo'yicha rasmiy manbalar (SAP, Odoo, Microsoft hujjatlari).

